Specyficzne trudności w nauce czytania i pisania

O trudnościach w nauce mówimy wtedy, kiedy uczeń pomimo starań nie potrafi w odpowiednim czasie przyswoić sobie wiedzy i umiejętności przewidzianych w programie nauczania. Specyficzne trudności w uczeniu się odnoszą się do uczniów w normie intelektualnej, którzy mają trudności w przyswajaniu treści nauczania, wynikające ze specyfiki ich funkcjonowania percepcyjno – motorycznego i poznawczego, nieuwarunkowane schorzeniami neurologicznymi. Wcześnie występujące trudności w uczeniu się, czyli nieprawidłowości rozwoju u dzieci w wieku przedszkolnym, mogą być zapowiedzią ryzyka dysleksji czyli późniejszych problemów z nauką w szkole, tj. trudności z czytaniem, pisaniem, liczeniem, przepisywaniem i pisaniem dyktand. **Ryzyko dysleksji** przejawia się znacznie nasilonymi trudnościami w opanowaniu czytania i pisania, obserwowanymi od początku nauki szkolnej oraz objawami opóźnienia rozwoju funkcji poznawczych (głównie językowych) i ruchowych, które są zaangażowane w nabywaniu tych umiejętności szkolnych.

Według M. Bogdanowicz **dysleksja rozwojowa** to specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu, które dają o sobie znać w dzieciństwie, od początku nauki czytania i pisania. Dysleksja rozwojowa najczęściej ujawnia się przez całe życie. Termin ten zaproponowany w latach sześćdziesiątych określa cały syndromu specyficznych trudności w czytaniu i pisaniu. W ramach tego syndromu wyróżniono trzy terminy: dysleksja, dysortografia i dysgrafia dla różnych form zaburzeń czytania i pisania.

- **Dysleksja** – termin pochodzi od przedrostka *dys-*, który w języku łacińskim oznacza brak czegoś, trudność, niemożność, nadaje negatywne znaczenie, oraz od czasownika *lego-* „czytam" lub *lexis* – „wyrazy", „słowa" (język łaciński, język grecki). Oznacza specyficzne trudności w czytaniu, którym często towarzyszą trudności w pisaniu.
- **Dysortografia** – termin pochodzi od wyrazu greckiego *orthos* – „prawidłowy" i *grapho* – „piszę", „rysuję". Oznacza specyficzne trudności z opanowaniem poprawnej pisowni (w tym błędy ortograficzne).
- **Dysgrafia** – termin pochodzi od greckiego słowa *grapho* – „rysuję". Oznacza trudności w opanowaniu właściwego poziomu graficznego pisma (tzw. brzydkie pismo).

Dysleksja charakteryzuje się trudnościami w dekodowaniu pojedynczych słów, co najczęściej odzwierciedla niewystarczające zdolności przetwarzania fonologicznego. Trudności w dekodowaniu pojedynczych słów są zazwyczaj niewspółmierne do wieku życia oraz innych zdolności poznawczych i umiejętności szkolnych. Trudności te nie są czynnikiem ogólnego zaburzenia rozwoju, ani zaburzeń sensorycznych. Oprócz trudności w opanowaniu sprawności z zakresie czynności pisania i poprawnej pisowni objawia się różnorodnymi trudnościami w odniesieniu do różnych form komunikacji.

Symptomy dysleksji rozwojowej w:

1. <u>czytaniu:</u>

- wolne tempo czytania,
- błędy w czytaniu: zmiana liter, opuszczanie liter, nieprawidłowe odczytywanie całych wyrazów,
- trudności w zrozumieniu przeczytanej treści,
- niechęć do czytania, zwłaszcza głośnego,
- trudności we właściwej intonacji czytanej treści.

1. <u>pisaniu:</u>

- trudności w pisaniu wyrazów ze zmiękczeniami, dwuznakami, głoskami tracącymi dźwięczność,
- trudności w pisaniu ze słuchu,
- mylenie liter b-p, u-n, m-w, n-w, ch-a, d-b, d-g, ł-t-l, ę-e,
- opuszczanie drobnych elementów liter, grubienie liter, opuszczanie końcówek i cząstek wyrazów,
- zniekształcenie graficznej strony pisma,

- wolne tempo pisania,
- błędy typowo ortograficzne wynikające ze słabszej pamięci wzrokowej.

Diagnozowanie specyficznych trudności w uczeniu się jest potrzebne w celu doboru specjalistycznych metod nauczania i opieki nad dzieckiem, zróżnicowania tempa uczenia się, dostosowania wymagań szkolnych do możliwości i potrzeb ucznia. W celu ustalenia czy trudności w nauce dziecka mają dyslektyczne podłoże, konieczne jest przeprowadzenie wielospecjalistycznych badań diagnostycznych.

Bibliografia:

1. Bogdanowicz M.: „O dysleksji, czyli specyficznych trudnościach w czytani i pisaniu – odpowiedzi na pytania rodziców i nauczycieli", Lublin 1994;
2. Bogdanowicz M., Adryjanek A.: „Uczeń z dysleksją w szkole" , Gdynia 2004;
3. Brejnak W.: „Dysleksja w teorii i praktyce", Warszawski Oddział Polskiego Towarzystwa Dysleksji. Oddział Terwnowy nr1, 1999;
4. Spionek H.: „Zaburzenia rozwoju uczniów a niepowodzenia szkolne", Warszawa 1985.

Opracowała: Katarzyna Borowska